

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

4 november 2008

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Patrick Lachaert en Karlos Callens, mevrouw Tinne Rombouts
en de heren Jan Peumans, André Van Nieuwkerke en Jos Bex –**

betreffende de aanpak van landbouwschade door vogels

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van mevrouw Vera Dua en de heer Rudi Daems –

betreffende het verbod op het gebruik van lawaaierige vogelafweersystemen

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw,
Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heer Jan Verfaillie**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Leo Pieters, Stefaan Sintobin,
mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans
Wymeersch;

de heer Erik Matthijs, de dames Tinne Rombouts, Joke
Schauvliege, de heer Jan Verfaillie;

de heren Karlos Callens, Patrick De Klerck, Patrick Lachaert;
de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Felix Strackx, Wim
Van Dijk, mevrouw Gerda Van Steenberge, N.;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren
Frans Peeters, Johan Sauwens;

de dames Stern Demeulenaere, Hilde Eeckhout, Dominique
Guns;

de heer Ludo Sannen, mevrouw Els Van Weert, de heer Jo
Vermeulen.

Toegevoegde leden:

de heer Jan Peumans;

de heer Rudi Daems.

Zie:

1774 (2007-2008)

– Nr. 1: Voorstel van resolutie

Zie ook:

1759 (2007-2008)

– Nr. 1: Voorstel van resolutie

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak op 23 oktober 2008 het voorstel van resolutie van de heren Patrick Lachaert en Karlos Callens, mevrouw Tinne Rombouts en de heren Jan Peumans, André Van Nieuwkerke en Jos Bex betreffende de aanpak van landbouwschade door vogels (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1774/1*) en het voorstel van resolutie van mevrouw Vera Dua en de heer Rudi Daems betreffende het verbod op het gebruik van lawaaierige vogelafweersystemen (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1759/1*).

Deze voorstellen van resolutie vloeien voort uit een gedachtewisseling in de commissie over het gebruik van veldkanonnen in de land- en tuinbouw op 22 mei 2008 en een werkbezoek van de commissie aan Ardooie op 29 februari 2008. In dit verslag wordt eerst verslag uitgebracht over de gedachtewisseling en daarna over de bespreking van de voorstellen van resolutie.

1. Gedachtewisseling over het gebruik van veldkanonnen in de land- en tuinbouw

De aanleiding voor de gedachtewisseling van 22 mei 2008 was een werkbezoek dat de commissie op 29 februari 2008 bracht aan Ardooie. De commissie kreeg daar van een vertegenwoordiger van het Provinciaal Onderzoeks- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw (POVLT) van West-Vlaanderen een toelichting over de schade aan gewassen veroorzaakt door vogels en over het gebruik van veldkanonnen en alternatieve vogelafweertoestellen.

Na het werkbezoek bezorgde het POVLT aan de commissie nog een eindevaluatie van het meldpunt 'Schade door duiven' en het uitleendepot 'Alternatieve vogelafweertoestellen'.

De heer *Karlos Callens* verwijst naar de informatie die de commissie intussen over dit thema heeft verzameld. Het is voor het lid duidelijk dat door bepaalde diersoorten, hoofdzakelijk duiven, heel wat schade wordt aangebracht aan bepaalde teelten, zoals bijvoorbeeld kolen en erwten. Uit het onderzoek van de provincie West-Vlaanderen blijkt dat, indien geen maatregelen tegen vogelschade worden genomen, het verlies per hectare tot 1000 euro kan oplopen.

Tijdens het werkbezoek kwamen ook de mogelijke oplossingen voor schade door duiven aan bod. Een eerste mogelijkheid is het proactief (begin mei) bejagen van duiven, een mogelijkheid die in het kader van het Jachtdecreet is uitgewerkt. Het provinciebe-

stuur van West-Vlaanderen wil daartoe samenwerken met de gemeenten en de jagers. Dit biedt volgens de heer Callens slechts gedeeltelijk een oplossing. Vele jagers hebben niet de tijd of zijn niet geneigd het toekomstige wild te bejagen.

Een andere oplossing is het veld of de akker volledig overdekken met vliesdoek. Dit is een erg dure en tijdrovende oplossing, waardoor de opbrengst van de teelt voor vele landbouwers oninteressant wordt.

Een derde mogelijkheid is het verjagen of afschrikken van de duiven na de beplanting. Naast de veldkanonnen, die in de commissie al meermaals ter sprake kwamen, zijn er alternatieven zoals imitatieroofvogels, geluidssystemen met het geluid van onder meer roofvogels, de zogenaamde 'Scarey man' (een opblaasbare vogelverschrikker met verlichting 's nachts en een sirene overdag) en reflecterende trillinten. Deze alternatieve afweermiddelen hebben het nadeel dat ze slechts voor een korte termijn effectief zijn: er treedt gemakkelijk gewenning op bij de duiven. Ze zouden regelmatig moeten worden afgewisseld. Er zijn ook andere randvoorwaarden, voor de imitatieroofvogels en de linten is bijvoorbeeld wind noodzakelijk.

Volgens de heer Callens blijkt uit het werkbezoek dat het vogelschrikkanon voorlopig het meest efficiënte afschrikmiddel is. Aan het gebruik ervan zijn nadelen verbonden voor de omwonenden, meer bepaald de lawaaihinder die wordt veroorzaakt. Het zou daarom interessant zijn dat de commissie een aantal voorstellen doet om de gemeenten ertoe aan te zetten een gemeentereglement op te stellen waarin de schoten in aantal en in de tijd worden beperkt. In het reglement kan ook worden opgenomen dat er 's nachts (na zonsondergang en voor zonsopgang) geen schoten mogen worden gelost. Ook een bepaalde afstand ten aanzien van woningen kan worden opgelegd in het gemeentereglement. Uit een eigen enquête van de heer Callens blijkt dat 40 op de 71 gemeenten die een antwoord instuurden, al een dergelijk reglement hebben.

Daarnaast moeten volgens de heer Callens ook de alternatieven en het onderzoek ernaar blijvend worden ondersteund en gestimuleerd. Naast de subsidie die reeds door het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) wordt uitgekeerd, kan het Vlaams Parlement een aanbeveling doen om de samenwerking tussen landbouwers te stimuleren om dergelijke vogelafweertoestellen gezamenlijk aan te kopen en onderling uit te wisselen. Het gezamenlijk aankopen en het afwisselend gebruiken van die toestellen zorgt weliswaar voor praktische problemen omdat de toestellen meestal op hetzelfde tijdstip worden gevraagd en er onduidelijkheid is over de verantwoordelijkheid voor het afhalen en plaatsen ervan. Toch kan

die samenwerking volgens het lid nog worden verbeterd.

Mevrouw *Joke Schauvliege* verwijst naar de resolutie betreffende de promotie van alternatieven voor vogelschrikkanonnen, die in de vorige legislatuur werd goedgekeurd (*Parl. St.* VI. Parl. 2003-04, nr. 1981/3). Daarin lag vooral de nadruk op de gemeentelijke verantwoordelijkheid: het gemeentelijk niveau werd gestimuleerd om een reglement uit te werken. Het lid pleit voor het verfijnen en actualiseren van die resolutie. Zo lijkt bijkomend onderzoek noodzakelijk om na te gaan of er voldoende alternatieven zijn voor veldkanonnen.

Mevrouw Schauvliege stelt verder dat het om een moeilijk probleem gaat. Iedereen beseft dat er in bepaalde gebieden en voor bepaalde gewassen maatregelen moeten worden genomen om vogels te verbijten omdat anders de schade te groot is. Anderzijds brengen veldkanonnen ook hinder mee voor de omwonenden. In de periode dat het buiten licht is tot 22.30 uur, moeten de kanonnen ook tot dat tijdstip functioneren om de vogels af te schrikken. Het is een moeilijke evenwichtsoefening tussen de beperking van de schade voor landbouwers en van de hinder voor de omwonenden. Daarom zou in het nieuwe voorstel van resolutie ook een aanbeveling kunnen worden opgenomen over de vergoeding van de schade aan landbouwgewassen indien het gebruik van veldkanonnen zou worden beperkt.

De heer *André Van Nieuwkerke* zegt dat zijn fractie bereid is mee te werken aan een voorstel van resolutie. Het is noodzakelijk dat de gemeenten zich bewust zijn van het feit dat er iets moet worden gedaan. Er moet ook werk worden gemaakt van het aanbieden van alternatieven. Het lid meent dat het provinciebestuur een coördinerende rol heeft wat betreft het zoeken naar alternatieven en het aanbieden en mee financieren ervan, samen met het Vlaamse Gewest. Het belangrijkste probleem blijft volgens de heer Van Nieuwkerke dat het effect van vogelafweertoeuwsen uitdovend is. Voortdurend wetenschappelijk onderzoek naar meer duurzame oplossingen is noodzakelijk.

Mevrouw *Vera Dua* zegt alle beschikbare informatie en parlementaire werkzaamheden over dit onderwerp nog eens te hebben doorgenomen. Het gebruik van veldkanonnen heeft al vaak het voorwerp uitgemaakt van parlementaire besprekingen. Het lid is tot de conclusie gekomen dat het gebruik ervan het best wordt geregeld in het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunningen (VLAREM). Enkel op die manier kan eindelijk een meer definitieve oplossing worden geboden aan dit steeds weerkerend probleem. Indien het duidelijk is dat er geen hinder is voor omwonenden moeten uitzonderingen mogelijk

blijven. Ook jagersgroeperingen kunnen voor schade door bepaalde soorten worden ingeschakeld. Indien er niet een meer definitieve oplossing komt, zal het klachten blijven regenen over het gebruik van veldkanonnen.

De heer *Jan Verfaillie* wijst op het subsidiariteitsbeginsel en pleit voor het behoud van een ruime gemeentelijke autonomie om het gebruik van veldkanonnen te regelen. Er kan wel een globaal aanknopingspunt worden uitgewerkt, waarvan de gemeenten kunnen vertrekken om een regeling uit te werken voor de concrete problemen op het terrein van hun gemeente.

Aan het einde van de gedachtewisseling kondigen zowel mevrouw Vera Dua als de heer Patrick Lachaert een voorstel van resolutie aan.

2. Bespreking van de voorstellen van resolutie

De commissie besprak de voorstellen van resolutie op 23 oktober 2008.

Mevrouw *Vera Dua* geeft een toelichting bij het voorstel van resolutie betreffende het verbod op het gebruik van lawaaierige vogelafweersystemen dat ze samen met de heer Rudi Daems indiende (*Parl. St.* VI. Parl. 2007-08, nr. 1759/1). De indieners hebben een voorstel van resolutie neergelegd omdat het Vlaams Parlement al jarenlang telkens nieuwe verzochtschriften ontvangt over de vogelafweersystemen. Mevrouw Dua vindt dat de in het verleden voorgestelde oplossingen weinig effect hebben gesorteerd. Zo gaf het Vlaams Parlement in het zittingsjaar 2003-2004 de Vlaamse Regering in een resolutie de opdracht om de gemeenten er via omzendbrieven toe aan te zetten om in hun politiereglement een verbod op het gebruik van afschrikkanonnen op te nemen (*Parl. St.* VI. Parl. 2003-04, nr. 1981/3). Diezelfde resolutie stelde dat de gemeenten stimuli moesten krijgen voor de ontwikkeling van alternatieven en dat landbouwers bij de inzet van alternatieve methoden financiële steun moesten ontvangen.

De twee omzendbrieven die de regering hierop heeft verstuurd, bleken echter enkel indicatief. Het juridische advies ter zake stelde dat een echte verordening enkel mogelijk is in een gewestelijke reglementering zoals het VLAREM. 129 gemeenten hebben intussen een politiereglement over deze kwestie. Maar elk jaar opnieuw blijven dezelfde klachten terugkomen, zelfs in West-Vlaanderen, dat over een provinciaal actieplan beschikt.

Een groot probleem is de gewenning die bij de vogels optreedt, ten opzichte van zowel de traditionele

kanonnen als de alternatieve methoden. Volgens mevrouw Dua heeft de Vlaamse overheid steeds de kool en de geit willen sparen, maar is de mens uiteindelijk de dupe. Zeker gezinnen met kinderen, nacht- en ploegwerkers en zieken zijn de oorverdovende knallen beu. Elke burger heeft recht op een gezonde en aangename leefomgeving en het is aan de overheid om die te garanderen. Dat vogels en andere dieren landbouwschade veroorzaken, is volgens het lid onvermijdelijk. De methodes om deze schade te beperken mogen de leefomgeving echter niet aantasten. De schade die landbouwers lijden, moet billijk worden vergoed. Bovendien moeten alle beslissingen rekening houden met de biodiversiteit en een duurzaam beheer van het ecosysteem.

Het voorstel van resolutie van mevrouw Dua en de heer Daems vraagt om in de VLAREM-reglementering een verbod op te nemen op vogelschrikkanonnen en andere lawaaierige afschrikssystemen. Een afwijking is dan enkel mogelijk bij een duidelijk bewijs dat de installatie door zijn ligging geen hinder veroorzaakt. De Vlaamse overheid moet het gebruik van niet-hinderlijke afweersystemen financieel ondersteunen en een efficiënter en rechtvaardiger systeem van schadevergoeding voor landbouwers uitwerken.

In overleg met de jagersgroeperingen kan worden nagegaan op welke wijze jachtactiviteiten kunnen bijdragen tot het binnen de perken houden van soortenpopulaties die schade kunnen aanrichten aan landbouwgewassen. Er moet verder onderzoek komen om inzicht te verkrijgen in de factoren die invloed hebben op de ontwikkeling van deze populaties.

Mevrouw Dua merkt ten slotte op dat het voorstel van resolutie van de heren Lachaert en Callens, mevrouw Rombouts en de heren Peumans, Van Nieuwkerke en Bex, vanuit dezelfde premissen is vertrokken maar tot een andere conclusie is gekomen.

De heer *Patrick Lachaert* situeert het essentiële verschil tussen beide voorstellen van resolutie in de visie op de VLAREM-reglementering. Het voorstel van resolutie van de meerderheidsfracties bepleit geen aanpassing van dit reglement.

De heer *Karlos Callens* beaamt dat het probleem al jaren aansleept. Een volledig verbod op de vogelschrikkanonnen zou volgens het lid echter een enorme en zelfs gevaarlijke landbouwschade veroorzaken. Een landbouwer is er trouwens niet op uit om schadevergoedingen te krijgen, maar wil in de eerste plaats zijn productie veilig stellen. Daartegenover staat dat ook de volledige vrijheid om op elk moment van de dag een onbeperkt aantal kanonnen te laten knallen, allesbehalve wenselijk is. Het voorstel

van resolutie dat de meerderheidsfracties hebben ingediend, wil met beide aspecten rekening houden.

Dit voorstel van resolutie doet voornamelijk een beroep op een engagement van de burgemeesters en schepencolleges van gemeenten waarin veel klachten voorkomen. Zij zouden haast verplicht moeten zijn om een politiereglement uit te vaardigen. Op die manier kunnen excessen een halt worden toegeroepen, zo blijkt uit de praktijkervaring. VLAREM kan volgens de heer Callens niet meer oplossen dan een lokaal bestuur. Het komt er dus op aan om de gemeentebesturen tot de juiste maatregelen aan te zetten. De heer Callens relateert wel de hoeveelheid gezondheidsklachten als gevolg van deze veldkanonnen. Deze klachten komen volgens het lid nagenoeg allemaal van een beperkt aantal personen en hebben vaak te maken met een burenruzie.

Daarom pleit de heer Callens niet voor een prompt verbod, maar voor een verder ontwikkelen van het huidige beleid, met een responsabilisering van de gemeenten en een voortgezet wetenschappelijk onderzoek naar alternatieven. Op dit moment bieden deze alternatieven nog geen afdoende oplossing, al zag de heer Callens wel een gunstig effect van het West-Vlaamse provinciale initiatief waarbij jagers het aantal schadelijke duiven verlaagden.

De heer Callens is het er ten slotte mee eens dat landbouwers die zelf beslissen om deze toestellen niet meer te gebruiken, hun schade moeten kunnen laten vergoeden door de Vlaamse overheid.

De heer *Jan Verfaillie* heeft twijfels bij de interpretatie die de heer Callens heeft verbonden aan het voorstel van resolutie van de meerderheidsfracties, namelijk dat de Vlaamse Regering de lokale besturen via haar omzendbrief een verplichting zou moeten opleggen. De tekst van de resolutie heeft het niet over een dwingende omzendbrief. Het lid pleit voor een zo groot mogelijke lokale autonomie en vindt een imperatieve omzendbrief in strijd met de geest van het voorstel van resolutie.

Het lid pleit ook voor verdraagzaamheid ten aanzien van andere landbouwactiviteiten zoals het oogsten 's nachts of in de vroege ochtend. Dit zijn activiteiten die slechts eenmaal per jaar plaatsvinden, maar toch proberen sommige omwonenden telkens de werken te laten stilleggen.

Mevrouw *Hilde Crevits*, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, wijst op mogelijke verschillen tussen types omzendbrieven. Niet alle omzendbrieven zijn imperatief. Ook de minister verwacht heil van het wetenschappelijke onderzoek ter zake.

De heer *Patrick Lachaert* merkt op dat een imperatieve omzendbrief tot juridische problemen leidt als het decretale kader ontbreekt, wat in dezen het geval is. Een imperatieve omzendbrief heeft in dit geval geen zin.

Stemming

Het voorstel van resolutie van mevrouw Vera Dua en de heer Rudi Daems betreffende het verbod op het gebruik van lawaaierige vogelafweersystemen (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1759/1*) wordt verworpen met 9 stemmen.

Het voorstel van resolutie van de heren Patrick Lachaert en Karlos Callens, mevrouw Tinne Rombouts en de heren Jan Peumans, André Van Nieuwkerke en Jos Bex betreffende de aanpak van landbouwschade door vogels (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1774/1*) wordt aangenomen met 9 stemmen.

De verslaggever,

Jan VERFAILLIE

De voorzitter,

Patrick LACHAERT
